

Wymagania edukacyjne
przedmiot: Wiedza o społeczeństwie

KLASA V Technikum

Zakres podstawowy

Nr programu nauczania: CKZiU-T3 -WOS-2022

Nazwa programu: Program nauczania dla szkół ponadpodstawowych (liceum i technikum)

Podręcznik: *Wiedza o społeczeństwie 1. Zakres podstawowy. Podręcznik dla szkoły ponadpodstawowej*

autorzy: Zbigniew Smutek, Beata Surmacz i Jan Maleski)

Nauczyciel : Wiesława Lech

Temat (rozumiany jako lekcja)	Wymagania na ocenę dopuszczającą	Wymagania na ocenę dostateczną	Wymagania na ocenę dobrą	Wymagania na ocenę bardzo dobrą	Wymagania na ocenę celującą
	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń opanował wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:

IV. Prawa człowieka i ich ochrona					
1. Pojęcie i katalog praw człowieka	–wyjaśnia pojęcie: <i>prawa człowieka</i> ; –wymienia konstytucyjne wolności i prawa osobiste.	–wymienia „zasady ogólne” zapisane w Konstytucji RP i katalog praw człowieka; – podaje konstytucyjne wolności i prawa polityczne.	–charakteryzuje genezę praw człowieka; –przedstawia kryteria podziału praw człowieka; – omawia konstytucyjne wolności i prawa ekonomiczne, socjalne i kulturalne.	– charakteryzuje podstawowe cechy praw człowieka; – korzystając ze źródeł, omawia podobieństwa i różnice w zapisach dotyczących prawa do życia w międzynarodowych dokumentach ochrony praw człowieka.	– dokonuje analizy katalogu praw człowieka zapisanych w Konstytucji RP.

<p>2. Gwarancje przestrzegania praw człowieka w Polsce</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>sądy powszechne, sądy administracyjne, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka, organizacje pozarządowe.</i></p>	<p>– wymienia przykładowe organizacje pozarządowe; – przedstawia akty prawne będące podstawą przestrzegania praw człowieka w Polsce; – wyjaśnia pojęcia: <i>skarga konstytucyjna, Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża, Polski Czerwony Krzyż, Amnesty International, Helsińska Fundacja Praw Człowieka.</i></p>	<p>– omawia sposób działania Rzecznika Praw Obywatelskich; – przedstawia sądowe środki ochrony praw i wolności w RP.</p>	<p>– charakteryzuje organizacje pozarządowe i ich działalność; – pisze skargę do Rzecznika Praw Obywatelskich (według wzoru dostępnego na stronie internetowej).</p>	<p>– analizuje zakres obowiązków Rzecznika Praw Obywatelskich; – wykazuje znaczenie skargi konstytucyjnej dla gwarancji przestrzegania praw człowieka w Polsce.</p>
<p>3. System ochrony praw człowieka w ramach Rady Europy</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>Rada Europy, Europejska Konwencja Praw Człowieka, Europejski Trybunał Praw Człowieka, Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka.</i></p>	<p>– przedstawia warunki, które muszą zaistnieć, aby Europejski Trybunał Praw Człowieka rozpatrzył skargę obywatela; – wymienia instytucje odpowiedzialne za przestrzeganie praw człowieka w Europie.</p>	<p>– charakteryzuje uniwersalny i regionalny system ochrony praw człowieka; – wyjaśnia, jakie znaczenie dla ochrony praw człowieka miała Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.</p>	<p>– analizuje warunki, które muszą zaistnieć, by skarga obywatela została rozpatrzona przez Europejski Trybunał Praw Człowieka.</p>	<p>– uzasadnia znaczenie Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności w kontekście Europejskiego Trybunału Praw Człowieka; – analizuje wybrany wyrok tego trybunału.</p>

4. Prawa mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce	– wyjaśnia pojęcia: <i>naród, mniejszość narodowa, mniejszość etniczna, język regionalny</i> .	– wymienia mniejszości narodowe i etniczne zamieszkujące terytorium Polski; – przedstawia szczegółowe prawa mniejszości narodowych i etnicznych oraz grupy posługującej się językiem regionalnym.	– omawia prawo dotyczące zachowań agresywnych i dyskryminujących na tle rasowym, narodowym i etnicznym; – pozyskuje informacje na temat praw mniejszości polskiej w różnych państwach.	– przedstawia historyczne uwarunkowania obecności na ziemiach polskich mniejszości narodowych i etnicznych; – porównuje zakres ochrony praw mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce z prawami mniejszości polskiej w innych krajach.	– korzystając z różnych źródeł informacji, charakteryzuje sytuację prawną polskiej mniejszości narodowej w wybranym kraju; – ocenia zakres ochrony praw mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce.
5. Przykłady łamania praw człowieka	– wyjaśnia pojęcia: <i>łamania praw człowieka, kara śmierci, uchodźcy, imigranci, prawa kobiet, Amnesty International</i> .	– wykazuje różnice w przestrzeganiu praw człowieka w państwie demokratycznym i niedemokratycznym; – wskazuje organizacje pozarządowe zajmujące się ochroną praw człowieka.	– charakteryzuje działania jednej z organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną praw człowieka.	– wyszukuje w środkach masowego przekazu (m.in. na stronach organizacji pozarządowych broniących praw człowieka) informacje o przypadkach naruszania praw człowieka w państwach demokratycznych.	– na podstawie różnych źródeł informacji przedstawia problem łamania praw człowieka w wybranym państwie niedemokratycznym; – przygotowuje raport na temat przypadków naruszania praw człowieka w państwach demokratycznych.
6. Różne stanowiska wobec problemu przyjmowania uchodźców – dyskusja	– wyjaśnia pojęcie <i>uchodźca</i> .	– przedstawia dwie opinie dotyczące przyjmowania uchodźców zawarte w zamieszczonych źródłach.	– porównuje opinie dotyczące przyjmowania uchodźców z tekstów źródłowych, wskazuje zawarte tam podobieństwa i różnice.	– przedstawia własne stanowisko wobec problemu przyjmowania uchodźców; – uzasadnia własne stanowisko odpowiednimi argumentami.	– argumentuje własne stanowisko na forum.
V. Prawo Rzeczypospolitej Polskiej					
1. Pojęcie prawa i norm prawnych. Podstawowe gałęzie prawa. Źródła prawa w RP	– wyjaśnia pojęcia: <i>prawo, norma prawna, gałęzie prawa</i> .	– wyjaśnia pojęcia: <i>hipoteza, dyspozycja, sankcja</i> ; – wymienia podstawowe zasady prawa (prawo nie działa	– wyjaśnia, czym się różnią normy prawne od innych typów norm; – charakteryzuje źródła prawa w Rzeczypospolitej Polskiej;	– omawia i ocenia szczególną moc Konstytucji jako źródła prawa w RP; – wykazuje różnice między normą prawną a normą moralną.	– na podstawie źródła wskazuje elementy składowe normy prawnej: hipotezę, dyspozycję i sankcję.

		<p>wstecz, domniemanie niewinności, nie ma winy bez prawa, nieznajomość prawa szkodzi) i ich źródła;</p> <p>– przedstawia procedurę ustawodawczą w RP.</p>	<p>– wyjaśnia konsekwencje łamania podstawowych zasad prawa;</p> <p>– omawia różne rodzaje norm prawnych.</p>		
2. Prawo cywilne	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>prawo cywilne, pozew, Kodeks cywilny, osoba fizyczna, pełnomocnictwo, zobowiązanie, prawo rzeczowe, prawo spadkowe, własność, formy nabycia własności, zasiedzenie, użytkowanie, lombard, spadek, dziedziczenie ustawowe i testamentowe, zachówek, powód, pozwany, pozew, pełnomocnik.</i></p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>kazus, prawo zobowiązaniowe, zdolność do czynności prawnych, służebność, hipoteka, księga wieczysta, zastaw, spółdzielcze prawo lokatorskie do lokalu mieszkalnego, zstępni, wstępni, postępowanie nieprocesowe, wierzyciel, dłużnik, komornik, mediacja, apelacja, skarga kasacyjna, zażalenie;</i></p> <p>– wymienia źródła prawa cywilnego;</p> <p>– rozpoznaje sprawy regulowane przez prawo cywilne.</p>	<p>– wskazuje, w którym kodeksie można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy;</p> <p>– wyjaśnia podstawowe instytucje prawne części ogólnej prawa cywilnego i prawa zobowiązaniowego w Rzeczypospolitej Polskiej;</p> <p>– omawia działy Kodeksu cywilnego;</p> <p>– charakteryzuje postępowanie egzekucyjne.</p>	<p>– interpretuje przepisy prawne;</p> <p>– charakteryzuje podstawowe instytucje prawne prawa rzeczowego i spadkowego;</p> <p>– omawia sposoby nabycia prawa własności i podaje przykłady;</p> <p>– charakteryzuje środki odwoławcze przysługujące stronom procesu cywilnego.</p>	<p>– analizuje kazus z zakresu prawa cywilnego lub rodzinnego;</p> <p>– na podstawie wzoru pisze pozew cywilny.</p>
3. Prawo rodzinne	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>prawo rodzinne i opiekuńcze, małżeństwo, wspólnota majątkowa, prawa i obowiązki rodziców oraz</i></p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>ślub cywilny, ślub kościelny, ślub konkordatowy, konkordat, wspólność majątkowa umowna, ustanie małżeństwa,</i></p>	<p>– wskazuje, w którym kodeksie obowiązującym w Polsce można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy;</p> <p>– omawia przeszkody dla</p>	<p>– charakteryzuje podstawowe instytucje prawne prawa rodzinnego;</p> <p>– omawia podobieństwa i różnice między ustawową a umowną wspólnotą</p>	<p>– omawia i ocenia warunki zawarcia związku małżeńskiego, wskazuje, z czego one wynikają</p> <p>– analizuje zasady wprowadzenia obowiązku</p>

	<i>dziecka, obowiązek alimentacyjny, pokrewieństwo, powinowactwo, linia boczna, władza rodzicielska.</i>	<i>rozwód, separacja, przysposobienie dziecka;</i> – wymienia prawa i obowiązki rodziców oraz dziecka, w tym pełnoletniego.	zawarcia małżeństwa.	majątkową.	alimentacyjnego w polskim prawie.
4. Prawo administracyjne	– wyjaśnia pojęcia: <i>prawo administracyjne, akt administracyjny, wojewódzki sąd administracyjny, Naczelny Sąd Administracyjny.</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>postanowienia i decyzje administracyjne, Kodeks postępowania administracyjnego, samorządowe kolegium odwoławcze, skarga kasacyjna, zażalenie;</i> – przedstawia przebieg postępowania administracyjnego w Rzeczypospolitej Polskiej; – wymienia zadania administracji publicznej.	– wskazuje, w którym kodeksie można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy; – rozpoznaje, kiedy decyzja administracyjna jest ważna; – wymienia dokumenty występujące w postępowaniu administracyjnym.	– odróżnia akty administracyjne od innego rodzaju dokumentów; – wyjaśnia, jak odwołać się od decyzji organów administracyjnych.	– na podstawie wzoru pisze odwołanie od decyzji administracyjnej; – wyszukuje i analizuje wzory zażaleń na postanowienia organów administracji oraz wzory skarg do wojewódzkiego sądu administracyjnego.
5. Prawo karne	– wyjaśnia pojęcia: <i>prawo karne, Kodeks karny, zbrodnia, występki, sankcja karna, kara grzywny, środki karne, wykroczenie, proces karny, ławnik, oskarżyciel publiczny, oskarżyciel posiłkowy, oskarżyciel prywatny, pokrzywdzony, oskarżony, obrońca, ławnik, świadek.</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>Kodeks karny skarbowy, Kodeks karny wykonawczy, Kodeks wykroczeń, nawiązka, postępowanie karne, obrona konieczna, stan wyższej konieczności, Polska Karta Praw Ofiary, świadek incognito, świadek koronny;</i> – przedstawia przebieg	– wskazuje, w którym kodeksie obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy; – wymienia i omawia rodzaje przestępstw; – przedstawia rodzaje kar i środków karnych; – omawia środki odwoławcze przysługujące stronom procesu karnego.	– na podstawie Kodeksu postępowania karnego wymienia przypadki wyłączenia odpowiedzialności; – charakteryzuje główne prawa, które przysługują ofierze, sprawcy i świadkowi przestępstwa.	– na podstawie wzoru pisze zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa; – korzystając z Kodeksu karnego i Kodeksu wykroczeń, podaje po dwa artykuły ilustrujące, czym jest zbrodnia, występki lub wykroczenie; – ustosunkowuje się do gwarantowanej przez przepisy Konstytucji RP i

		postępowania karnego; – wymienia strony uczestniczące w postępowaniu karnym.			Kodeksu karnego zasady prawa do obrony.
6. Organy i instytucje pomocy prawnej	– wyjaśnia pojęcia: <i>notariusz, radca prawny, adwokat, kancelarie prawne (adwokackie, radcowskie, notarialne), Stowarzyszenie Pomocy Poszkodowanym w Wypadkach i Kolizjach Drogowych Alter Ego, Rzecznik Praw Pacjenta, Centrum Informacyjne dla Osób Niepełnosprawnych, Państwowa Inspekcja Pracy.</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>zasada ignorantia iuris nocet</i> (nieznajomość prawa szkodzi), <i>Centrum Praw Kobiet, Federacja Konsumentów, Rzecznik Finansowy.</i>	– wskazuje, do których organów i instytucji można się zwrócić o pomoc prawną w konkretnych sytuacjach; – omawia zakres działalności organów i instytucji, do których można się zwrócić w Rzeczypospolitej Polskiej o pomoc prawną.	–charakteryzuje zadania notariuszy, radców prawnych, adwokatów; – wyszukuje działające w danym regionie instytucje udzielające bezpłatnej pomocy prawnej.	– omawia i uzasadnia warunki, które trzeba spełnić, aby nabyć uprawnienia adwokata, radcy prawnego lub notariusza; – analizuje, w jaki sposób można skorzystać z pomocy instytucji udzielających bezpłatnej pomocy prawnej.
7. Dostęp do informacji publicznej	– wyjaśnia pojęcia: <i>informacja publiczna, Biuletyn Informacji Publicznej, e-administracja, podpis kwalifikowany.</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej, Zintegrowany Informator Pacjenta, Platforma Usług Elektronicznych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych;</i> – wyjaśnia, komu przysługuje prawo do wglądu w informacje publiczne; – wymienia sprawy, które można załatwić dzięki dostępowi do informacji publicznej.	– wyjaśnia, jak można korzystać z dokumentacji gromadzonej w urzędach (ze szczególnym uwzględnieniem e-administracji) i archiwów; – omawia przykłady dokumentów związanych z informacją publiczną; – wymienia zalety elektronicznej administracji.	– wyszukuje na portalu obywatel.gov.pl e-usługi związane z wyjazdem za granicę; – ocenia ich przydatność i wskazuje, z których usług warto skorzystać w najbliższym czasie.	– wyszukuje w Internecie wzór wniosku o udzielenie informacji publicznej; – na podstawie zamieszczonego wzoru pisze wniosek o udzielenie informacji publicznej.

8. Adopcje zagraniczne – dyskusja	– wyjaśnia pojęcie: <i>adopcja zagraniczna</i> .	– przedstawia opinie dotyczące adopcji dzieci przez osoby mieszkające za granicą zawarte w zamieszczonych źródłach.	– porównuje obie opinie dotyczące adopcji dzieci przez osoby mieszkające za granicą oraz wskazuje zawarte w nich zalety, jak i wady takiego działania.	– przedstawia własne stanowisko wobec problemu zagranicznych adopcji; – ocenia i popiera własne stanowisko odpowiednimi argumentami.	– formułuje i uzasadnia własne stanowisko na forum.
-----------------------------------	--	---	--	---	---

VI. Wybrane problemy polityki społecznej w RP

1. System ubezpieczeń w RP	– wyjaśnia pojęcia: <i>system ubezpieczeń społecznych, ubezpieczenia emerytalne, Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS), ubezpieczenia rentowe, ubezpieczenia chorobowe i wypadkowe.</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>Fundusz Ubezpieczeń Społecznych (FUS), Otwarte Fundusze Emerytalne (OFE), pracownicze programy emerytalne (PPE), pracownicze Plany Kapitałowe (PPK), indywidualne konta emerytalne (IKE), indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego (IKZE);</i> – omawia trzy filary systemu emerytalnego.	– przedstawia funkcjonowanie systemu obowiązkowych ubezpieczeń społecznych w Rzeczypospolitej Polskiej; – rozróżnia ubezpieczenia: emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe.	– wymienia i charakteryzuje zadania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.	– określa i ocenia rolę ubezpieczenia emerytalnego, rentowego, chorobowego lub wypadkowego dla pracownika.
2. Opieka zdrowotna w RP	– wyjaśnia pojęcia: <i>opieka zdrowotna, system ubezpieczeń zdrowotnych, Ministerstwo Zdrowia, Narodowy Fundusz Zdrowia, lekarz rodzinny, Państwowe Ratownictwo Medyczne (PRM).</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>Państwowa Inspekcja Sanitarna (PIS, tzw. sanepid), Państwowa Inspekcja Farmaceutyczna (PIF), Rzecznik Praw Pacjenta, system eWUŚ (Elektroniczna Weryfikacja Uprawnień Świadczeniobiorców),</i>	– wyjaśnia specyfikę obowiązkowych i dobrowolnych ubezpieczeń zdrowotnych; – przedstawia cele i zadania Narodowego Funduszu Zdrowia jako centralnej instytucji koordynującej funkcjonowanie służby	– charakteryzuje kwestię korzystania z publicznej opieki zdrowotnej; – omawia inne niż NFZ organy kontroli służby zdrowia.	– planuje swoje działania i sposób skorzystania z publicznej opieki zdrowotnej w dni robocze i wolne od pracy i nauki; – wyszukuje w Internecie formularz wniosku o EKUZ, wypełnia go i planuje, co zrobić, by uzyskać kartę przed wyjazdem na zagraniczne wakacje.

		<i>Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego (EKUZ).</i>	zdrowia.		
3. Problem bezrobocia w RP	– wyjaśnia pojęcia: <i>bezrobocie, prace interwencyjne, roboty publiczne, staże, szkolenia, powiatowe urzędy pracy, wojewódzkie urzędy pracy, wykluczenie społeczne.</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, aktywne programy walki z bezrobociem, pasywne programy walki z bezrobociem, Zielona Linia – Centrum Informacyjno-Konsultacyjne Służb Zatrudnienia, Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej, EURES (ang. European Employment Services), Europejski Portal Mobilności Zawodowej;</i> – omawia przyczyny bezrobocia i wykluczenia społecznego.	–przedstawia działania w celu ograniczenia bezrobocia i wykluczenia społecznego na przykładzie działalności urzędu pracy w swoim powiecie; – omawia zadania powiatowych urzędów pracy.	– charakteryzuje metody walki z bezrobociem; – omawia i ocenia sposoby ograniczania zjawiska wykluczenia społecznego; – wyszukuje w Internecie stronę najbliższego powiatowego urzędu pracy.	– wyszukuje w najbliższej okolicy instytucję, w której urzędują doradcy i asystenci EURES oraz przedstawia zakres pomocy, jakiej mogą udzielić; – korzystając z różnych źródeł informacji, wyszukuje instytucje i organizacje działające na rzecz osób z niepełnosprawnością oraz przedstawia kilka przykładów ich aktywności.
4. System edukacji w RP	– wyjaśnia pojęcia: <i>system edukacji, Ministerstwo Edukacji Narodowej, szkolnictwo wyższe, studia stacjonarne, studia podyplomowe, studia niestacjonarne, matura międzynarodowa, matura europejska,</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Internetowa Rejestracja Kandydatów, Deklaracja bolońska, proces boloński;</i> – omawia strukturę systemu edukacji w	–przedstawia możliwości kontynuacji edukacji po ukończeniu szkoły średniej (studia I stopnia i jednolite magisterskie, szkoły kształcące w zawodzie); – charakteryzuje zasady przyjmowania do szkół wyższych.	–charakteryzuje sposoby podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych; – wyjaśnia i omawia założenia Programu unijnego wspierającego szkolnictwo w Europie – Erasmus+; –wymienia kryteria,	– korzystając z różnych źródeł informacji, wyszukuje warunki podejmowania nauki na studiach wyższych w wybranym kraju Unii Europejskiej; –opierając się na zasadach kształcenia ustawicznego, uzasadnia stwierdzenie: <i>Człowiek uczy się przez całe życie;</i>

	<i>rektor, Europass.</i>	Polsce; – przedstawia siedem powodów, dla których warto kontynuować naukę na studiach wyższych.		jakimi należy się kierować przy wyborze kierunku studiów oraz porządkuje je według hierarchii ważności.	– korzystając z informacji i przykładów na stronie Europass (https://europass.cedefop.europa.eu/pl), przygotowuje swoje CV lub Paszport Językowy.
5. Czy szkoły wyższe powinny być płatne? – dyskusja	– wyjaśnia pojęcie: <i>opłaty za szkoły wyższe.</i>	– przedstawia opinie dotyczące słuszności wprowadzenia opłat za studia wyższe zawarte w podanych źródłach.	– porównuje obie opinie dotyczące opłat za studia wyższe oraz wskazuje zawarte tam zalety i wady takiego rozwiązania.	– przedstawia własne stanowisko wobec problemu opłat za studia wyższe; – ocenia i popiera własne stanowisko odpowiednimi argumentami.	– formułuje i uzasadnia własne stanowisko oraz broni go na forum.

VII. Współczesne stosunki międzynarodowe

1. Pojęcie prawa międzynarodowego i stosunków międzynarodowych	– wyjaśnia pojęcia: <i>prawo międzynarodowe, stosunki międzynarodowe, państwo, organizacja międzynarodowa, stosunki dyplomatyczne, ambasada, konsul.</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>minipaństwo, Stolica Apostolska, Suwerenny Zakon Kawalerów Maltańskich</i> ; – wyjaśnia genezę powstania prawa międzynarodowego; – wymienia najważniejsze zasady współczesnego prawa międzynarodowego.	– przedstawia podmioty prawa międzynarodowego publicznego; – charakteryzuje podstawowe zasady prawa międzynarodowego: powstrzymania się od groźby użycia siły lub jej użycia, integralności terytorialnej, pokojowego załatwiania sporów, nieingerencji w sprawy wewnętrzne państwa, suwerennej równości, samostanowienia narodów, suwerenności, nienaruszalności granic.	– wykazuje złożoność i wielopłaszczyznowość współczesnych stosunków międzynarodowych oraz współzależność państw w środowisku międzynarodowym; – charakteryzuje podmioty prawa międzynarodowego publicznego; – omawiana przykładzie dowolnego przedstawicielstwa dyplomatycznego RP zadania ambasad i konsulatów.	– dostrzega współzależność państw w stosunkach międzynarodowych; – korzystając z różnych źródeł informacji, wskazuje przykłady naruszenia zasady integralności terytorialnej państwa w XXI w.
--	--	---	--	--	--

2. Procesy globalizacji	– wyjaśnia pojęcia: <i>globalizacja, korporacje transnarodowe, dyfuzja kulturowa, Bank Światowy, Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW), Światowa Organizacja Handlu (WTO), G7, grupa G20, homogenizacja kultury, makdonaldyzacja społeczeństwa.</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>outsourcing, callcenter, offshoring, Konferencja Narodów Zjednoczonych do spraw Handlu i Rozwoju (UNCTAD) i Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Rozwoju Przemysłowego (UNIDO), amerykanizacja, Światowe Forum Ekonomiczne w Davos,</i> – wyjaśnia przejawy globalizacji; – omawia źródła współczesnej globalizacji.	–wykazuje formy globalizacji; –omawia skutki globalizacji w sferze polityki, kultury i społeczeństwa.	–charakteryzuje najważniejsze wyzwania związane z procesem globalizacji; –omawia najważniejsze problemy związane z globalizacją.	–dokonuje diagnozy wpływu podmiotów prawa międzynarodowego (państwa, organizacje międzynarodowe) na globalizację; – przygotowuje argumenty za procesem globalizacji przeciwko mu.
3. Konflikty etniczne w krajach Unii Europejskiej	– wyjaśnia pojęcie: <i>konflikty etniczne.</i>	–wyjaśnia pojęcia: <i>ETA (EuskadiTa Askatasuna– Baskonia i Wolność), Irlandzka Armia Republikańska;</i> –wyjaśnia przyczyny i konsekwencje konfliktów etnicznych na obszarze państw członkowskich Unii Europejskiej.	–charakteryzuje konflikty etniczne na obszarze państw członkowskich Unii Europejskiej; –lokalizuje konflikty etniczne na obszarze państw członkowskich Unii Europejskiej.	– charakteryzuje prawa mniejszości według Unii Europejskiej; –wskazuje na mapie kraje Unii Europejskiej, w których występują konflikty etniczne.	–analizuje przyczyny i konsekwencje konfliktów etnicznych w państwach Unii Europejskiej; –uzasadnia znaczenie motta Unii Europejskiej „Zjednoczeni w różnorodności”.
4. Problem terroryzmu we współczesnym świecie	– wyjaśnia pojęcia: <i>terroryzm, ambasada, konsulat, separatyzm, proklamacja, cyberterroryzm,</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>Sinn Féin, Czerwone Brygady, terroryzm palestyński, Boko Haram;</i>	–wyjaśnia źródła współczesnego terroryzmu; –charakteryzuje sposoby walki	–charakteryzuje różne organizacje terrorystyczne i sposoby oraz przykłady ich działania;	–ocenia stopień zagrożenia bezpieczeństwa międzynarodowego ze strony cyberterroryzmu; – uzasadnia tezę, że ograniczanie

	<i>Al-Kaida, ISIS(tzw. Państwo Islamskie), World Trade Center.</i>	– wymienia przykłady największych ataków terrorystycznych w XX i XXI w.	z terroryzmem.	–przedstawia, na przykładzie placówek Rzeczypospolitej Polskiej, zadania ambasad i konsulatów.	praw obywatelskich jest skutecznym środkiem w walce z terroryzmem; – wskazuje zalety i zagrożenia ograniczania praw obywatelskich jako skutecznego środka w walce z terroryzmem.
5. Organizacja Narodów Zjednoczonych	– wyjaśnia pojęcia: <i>Karta Atlantycka, Deklaracja Narodów Zjednoczonych, Organizacja Narodów Zjednoczonych, Zgromadzenie Ogólne, Rada Bezpieczeństwa, Sekretariat ONZ, Sekretarz Generalny, Rada Gospodarcza i Społeczna, Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości, interwencja humanitarna.</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>Karta Narodów Zjednoczonych, terytorium powiernicze, Międzynarodowa Organizacja Pracy, Organizacja ONZ do spraw Wyżywienia i Rolnictwa, Światowa Organizacja Zdrowia, Organizacja ONZ do spraw Oświaty, Nauki i Kultury, Międzynarodowy Fundusz Walutowy, Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju (Bank Światowy), Fundusz Narodów Zjednoczonych na rzecz Dzieci, Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych do spraw Uchodźców;</i> – omawia podstawowe cele Organizacji Narodów Zjednoczonych.	–charakteryzuje najważniejsze organy Organizacji Narodów Zjednoczonych: Zgromadzenie Ogólne, Rada Bezpieczeństwa, Sekretarz Generalny, Rada Gospodarcza i Społeczna, Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości; –przedstawia wybrane działania Organizacji Narodów Zjednoczonych; –omawia typy operacji pokojowych ONZ.	– charakteryzuje genezę i ideę Organizacji Narodów Zjednoczonych; – wymienia i ocenia działalność wyspecjalizowanych organizacji ONZ; –przedstawia i ocenia działalność organizacji autonomicznych i powiązanych z systemem ONZ: Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej, Światowa Organizacja Handlu.	–ocenia skuteczność wybranych działań Organizacji Narodów Zjednoczonych; – uzasadnia słuszność organizowania operacji pokojowych ONZ; – dokonuje diagnozy działalności Polski w ONZ i zgłoszonych przez nią inicjatyw.

<p>6. Działalność Unii Europejskiej</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>Unia Europejska, traktaty założycielskie, traktaty akcesyjne, Europejska Wspólnota Węgla i Stali, obywatelstwo Unii Europejskiej, dyrektywa, decyzja, euro, strefa euro.</i></p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>wspólna polityka rolna, pakiet energetyczno-klimatyczny, traktat akcesyjny z 16 kwietnia 2003 r. w Atenach;</i> –wymienia obowiązujące akty prawa pierwotnego Unii Europejskiej; –omawia strukturę organizacyjną Unii Europejskiej; – wyjaśnia genezę i cele Unii Europejskiej; – wymienia nadrzędne wartości Unii Europejskiej.</p>	<p>–lokalizuje państwa członkowskie Unii Europejskiej; – wyjaśnia, jakie prawa daje obywatelstwo Unii Europejskiej; – charakteryzuje historię integracji europejskiej.</p>	<p>–charakteryzuje podstawowe obszary i zasady działania Unii Europejskiej; – omawia i ocenia finanse Unii Europejskiej.</p>	<p>–ocenia znaczenie polityczne, ekonomiczne, społeczne i kulturowe obywatelstwa europejskiego dla siebie, Polski oraz Unii Europejskiej; – analizuje bilans zalet i wad członkostwa Polski w Unii Europejskiej; – dokonuje diagnozy przystąpienia Polski do strefy euro.</p>
<p>7. Instytucje Unii Europejskiej</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>Rada Europejska, Rada Unii Europejskiej, Komisja Europejska, Trybunał Sprawiedliwości, Parlament Europejski, Trybunał Obrachunkowy Unii Europejskiej.</i></p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>grupy polityczne w Parlamencie Europejskim, europejskie inicjatywy obywatelskie, Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych, Europejski Bank Centralny (EBC), Fundusz Solidarności Unii Europejskiej;</i> – omawia kompetencje najważniejszych instytucji Unii Europejskiej; – wyjaśnia podstawowe</p>	<p>–charakteryzuje najważniejsze instytucje Unii Europejskiej: Komisję, Radę, Parlament, Radę Europejską i Trybunał Sprawiedliwości oraz Trybunał Obrachunkowy Unii Europejskiej; – wymienia organy pomocnicze Unii Europejskiej: Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny, Komitet Regionów, Europejski Bank Inwestycyjny, Europejski Rzecznik</p>	<p>– charakteryzuje prawa obywatela Unii Europejskiej; – omawia zasady funkcjonowania Unii Europejskiej; –porównuje kompetencje Parlamentu Europejskiego i Sejmu RP oraz wskazuje podobieństwa i różnice; –określa, które zadania Trybunału Sprawiedliwości są podobne do kompetencji polskich organów władzy</p>	<p>–rozważa kwestię korzyści i kosztów członkostwa Polski w Unii Europejskiej; – uzasadnia celowość funkcjonowania Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich; – wskazuje związek zasad funkcjonowania Unii Europejskiej z suwerennością państw członkowskich; – ocenia, na ile zasada lojalnej współpracy miała zastosowanie wobec kryzysu migracyjnego zapoczątkowanego w 2015 r.</p>

		funkcje Parlamentu Europejskiego.	Praw Obywatelskich.	sądowniczej.	
8. Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego	– wyjaśnia pojęcia: <i>Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego, Rada Północnoatlantycka, Sekretarz Generalny NATO.</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>Grupa Planowania Nuklearnego, Komitet Wojskowy;</i> – przedstawia genezę i cele Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego.	–charakteryzuje współczesne zadania NATO; –omawia najważniejsze organy Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego.	– charakteryzuje najważniejsze operacje wojskowe NATO; – zajmuje stanowisko wobec tezy: <i>Stany Zjednoczone są głównym gwarantem bezpieczeństwa międzynarodowego</i> oraz przygotowuje argumenty na poparcie swojego stanowiska.	–ocenia wpływ Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego na utrzymanie pokoju międzynarodowego i pozycję Stanów Zjednoczonych Ameryki w świecie.
9. Problem wprowadzenia w Polsce wspólnej waluty euro– dyskusja	– wyjaśnia pojęcia: <i>euro, strefa euro.</i>	–przedstawia opinie dotyczące słuszności wejścia Polski do strefy euro zawarte w podanych źródłach.	– porównuje opinie dotyczące słuszności wejścia Polski do strefy euro oraz wskazuje zalety i wady takiego działania.	–przedstawia własne stanowisko wobec problemu słuszności wejścia Polski do strefy euro; – ocenia i popiera własne stanowisko odpowiednimi argumentami.	– formułuje i uzasadnia własne stanowisko oraz broni go na forum.